

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' אמנויות
תשפ"ב

שישי תרבות

בית הספר כמרחב תרבותי להעצמה

כתיבה ועריכה:
מיקי בנאי- ראש אגף אמנויות
ליזה שלום- מדריכה ארצית, אגף אמנויות

רציונל

פעילות אמנותית אקטיבית של תלמידים בסביבת בית הספר בשיתוף הקהילה מהוות כר פורה לפיתוח יכולות חברתיות רגשיות וקוגניטיביות (SEL). עשייה אמנותית אישית וקולקטיבית המשתפת קהילה, במגוון רחב של זירות בבית הספר ומחוצה לו מאפשרת מרחבים חשובים התומכים בהתפתחות התלמידים באופן בטוח עשיר וחוויתי. המפגשים, הצפייה ותהליך היצירה מזמנים לתלמידים לתרגל מיומנויות אמנותיות לצד מיומנויות חברתיות-רגשיות, ומעצימות את כל השותפים דרך העשייה האמנותית.

פעולות ומיומנויות בשישי תרבות

מפגש

הפעילויות מפגשות את התלמידים עם הורים ובני משפחה מקהילת בית הספר ומפגשים עם קהילות בסביבת בית הספר: חברים, שכנים ויוצרים מקומיים לשם הכרות ועשייה אמנותית משותפת בימי שישי ולשם בניית קשרים בין התלמידים לבין הקהילה

יצירה

התלמידים ישתתפו בפעילות יצירתית חווייתית במרחב הבית ספרי, במגוון סדנאות, בהתנסויות מעשיות אמנותיות ובמלאכות מסורתיות, על מנת לעודד ולפתח את העשייה האמנותית ככלי להעצמה אישית.

צפייה

התלמידים ייחשפו לדימויים חזותיים, ביקור בתערוכות, צפייה באירועי במה וקולנוע, האזנה למופעים של יוצרים ושל תלמידים בבית הספר ומחוצה לו. סיורי תרבות אורבניים, ובמרחבים טבעיים זאת לשם העשרה והשראה, פיתוח הרגש וההנאה האסתטית.

מה בתוכנית

שישי תרבות- בית ספר כמרחב תרבותי להעצמה היא תוכנית העשרה באמנויות לימי שישי לבתי הספר היסודיים וחט"ב באמנויות. בתוכנית הצעות לפעילות רב תחומית בתחומי האמנויות: אמנות חזותית, מחול, מוסיקה, אמנות הקולנוע והמדיה, ותיאטרון. התוכנית מציעה פעילות חווייתית, ומשקפת את התפקיד המשמעותי של האמנויות במודל ה-SEL של משרד החינוך, המתייחס למיומנויות תוך אישיות, במודעות עצמית ומסוגלות אישית וזאת באמצעות ביטוי אמנותי, ובהעצמה של תלמידים יוצרים.

כמו כן בתוכנית פעילויות בדגש על מעורבות קהילתית, באמצעות מפגשי אמנות עם קהילות מתוך ומחוץ לבית הספר, להיכרות השראה ויצירה בקרב התלמידים. מפגשים מסוג זה, מטפחים מיומנויות בין אישיות הכוללות מודעות חברתית ורגישות תרבותית, ודרך האמנות מקדמים ומחזקים את רכישת יכולות אלו. התוכנית מציעה למידה חוץ-כיתתית בתוך ומחוץ לבית הספר, המזמנת תהליך למידה טבעי מתוך התנסות ישירה של הלומדים בחשיפה לתהליכי אמנות, והבעתם במרחב הבית ספרי, ובכך מעוררת עניין וסקרנות של הלומדים ומאפשרת הבנה מעמיקה יותר של מושגים, רעיונות ועקרונות מתחומי האמנויות

הפעלת התוכנית:

התוכנית מותאמת לפעילות בימי שישי, בבתי הספר היסודיים ובחט"ב, בהיקף שעות גמיש בהתאם לבחירת בית הספר, וכוללת ארבע הצעות לפעילות רב תחומית באמנויות ובשיתוף תחומי דעת נוספים רלוונטיים.

- סדר הפעילויות המוצעות הוא מהמרחב הבית ספרי, אל כלל הקהילה: הורים, בני משפחה ואל המרחבים הגאוגרפיים והתרבותיים מחוץ לבית הספר.
- כל פעילות היא בדגש על היבט אחר של מפגשים באמנויות: בין אמנים ויוצרים לבין תלמידים, בין תלמידים לקהילת בית הספר, מפגשים בין תלמידים לבין קהילות וסביבה, למטרת היכרות שיח והשראה ליצירה.
- כל פעילות יכולה להתקיים מספר פעמים במהלך השנה למפגשים מגוונים של אנשי אמנות ויצירה, צפייה במופעים וסיורים בסביבה עירונית וגאוגרפית לחשיפה מרבית וחוייתית של התלמידים לפעולות אמנותיות, תהליכי עבודה וסביבה מעוררת השראה.
- המפגשים בין תלמידים לבין המרחב הבית ספרי, הקהילתי והגאוגרפי ישמשו כמצע המעודד ליצירה אישית וקבוצתית
- הפעילויות האמנותיות של התלמידים יהדהדו את העשייה האישית והקולקטיבית במרחב הבית ספרי כמקור להעצמת התלמידים היוצרים.

העשייה האמנותית תתמקד בארבע פעילויות במרחב התרבותי בבית הספר

- הפנינג אומנויות - סדנאות בהנחיית אמנים ויוצרים
- במה צעירה - פתוחה לכישרונות צעירים
- האמן בדלת ממול - גילוי יוצרים ואמנים בקהילה
- סיורי אמנות ותרבות במרחב הציבורי - הסביבה החוץ כיתתית כמקור השראה ליצירה

הפנינג אמנויות

סדנאות בהנחיית אמנים יוצרים מפגשים עם אמנים יוצרים מכל תחומי האמנויות חשיפה לעולם המחול והתנועה, לעולם הקולנוע והתיאטרון, האמנות והצילום, מוזיקה ושירה באמצעות ציירים ופסלים, מספרי סיפורים, מפעילי תיאטרון בובות, שחקנים, מלחינים רקדנים וכריאוגרפיים.

תכלית: מפגשים בין אמנים יוצרים לבין תלמידים לשיח הכרות בלתי אמצעי החושף תהליכי חשיבה ועבודה אמנותית, ומעודדים יצירתיות בקרב תלמידים לעשייה אישית וקולקטיבית.

איתור: אמנים יוצרים המתאימים למפגשים עם תלמידים באמצעות סל תרבות - רצוי לערב בבחירת האמנים נציגים מכלל קהילת בית הספר: מורים הורים ותלמידים.

שיתוף: שיח ומפגש הכרות מעורר השראה עם התלמידים, המעודד ליצירה אישית ושיתופית בלויי אמנים ויוצרים.

תכנון: יצירה אישית וקולקטיבית ברחבי בית הספר בתחומי האמנויות השונים בלויי אמנים וצוות בית הספר, באמצעות חומרי יצירה, צילום באמצעות טלפון חכם, מצלמות, אמצעי הקרנה, כלי נגינה, במה למופעים.

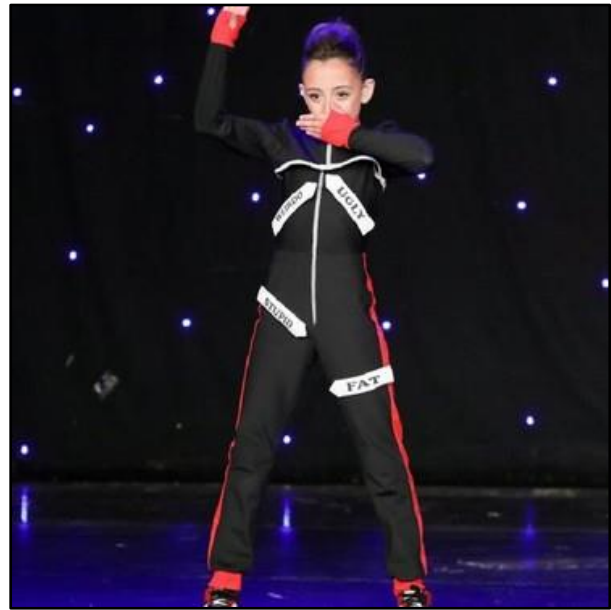
יצירה: עיצוב בית הספר, ציורים על קירות-גרפיטי, הכנת כלי נגינה, עיצוב במה, הכנת תלבושות, צילום סרטוני וידאו, צילומי סטילס, התאמת סאונד ועוד... תיאטרון במרחב ספרי, מיצגים, שירת המונים, פלאש מוב, ריקודי עם וריקודים בז'אנרים שונים, תערוכות, סרטוני רשת, פודקאסטים, מופעי תיאטרון מחול, מוזיקה ושירה.

במה צעירה

במה פתוחה לכישרונות צעירים

העצמה ועידוד היצירה האישית האמנותית באמצעות חשיפת כישרונות צעירים, במה פתוחה לתלמידים יוצרים במופעי מוזיקה, מחול, תאטרון, צילום וכלל האמנויות. שיתוף, יידוע והכרות עם התלמידים המציגים במסגרת קהילת בית הספר: חברים, תלמידים, מורים, והורים.

תכלית: פיתוח המודעות והמסוגלות העצמית של התלמידים באמצעות ביטוי אמנותי במרחב הבית ספרי להעצמה אישית.

איתור: תלמידים יוצרים במגוון אמנויות מקהילת בית הספר להצגת יצירותיהם במרחב הבית ספרי

בחירה: התלמידים היוצרים יבחרו יצירה אישית שתוצג ברחבי בית הספר, בהנחית המורים לאמנויות.

תכנון: תכנון ולוויו של צוות בית הספר בשיתוף תלמידים: זמן ומיקום של המופעים השונים בזירות השונות : במה מרכזית למופע, תצוגה במסדרונות בית הספר, חצר בית הספר וכד'

יצירה: חשיפת העשייה האמנותית והדהודה בקרב קהילת בית הספר בשיתוף תלמידים מורים הורים ובני משפחה, מופעים על במה וברחבי בית הספר באמנויות. בשירה ובנגינה, הצגת תערוכות יחיד, ביתני אמנות, יריד תכשיטים ועבודות יד, הקרנת סרטי תלמידים, פיסול חי ברחבי בית הספר מיצגים ומיצבים.

האמן בדלת ממול

גילוי אמנים ויוצרים בקהילה מפגש בלתי אמצעי בין התלמידים לבין יוצרים הנמצאים בקהילה: מורים, הורים סבים וסבתות או קרובי משפחה העוסקים בתחביבים (מלאכת מחשבת) ובאמנויות השונות, קיום שיח רגשי ואישי עם האמנים: הסיפור מאחורי היצירה והיוצר- היכרות עם הזהות והשורשים וארץ המוצא, מקורות השראה, טכניקות מסורתיות

תכלית: מפגש עם יוצרים בקהילה לחיזוק הקשר בין תלמידי בית הספר לבין הקהילה באמצעות האמנויות להגברת פיתוח המודעות החברתית והרגישות התרבותית של התלמיד, והתנסות יצירתית משותפת.

מפגש: איתור יוצרים מקרב הקהילה מורים, הורים ובני משפחה העוסקים באמנויות ובמלאכות בסביבת בית הספר על בסיס היכרות אישית או בשיתוף רשויות: מתנסים, מרכזי תרבות ועוד.

שיתוף: יצירת אינטראקציה אמנותית קהילתית של התלמידים עם היוצרים לשיח הכרות עם ארץ מוצא, ואוכלוסיות שונות ומגוונות בקהילה

תהליך: בחירה של התלמידים בפעולה יצירתית בעקבות המפגש בליווי והנחיית היוצר ומורי האמנות

יצירה: פעילות יצירתית בהשראת המפגשים, כתיבת סיפור תיעוד, תיעוד מצולם, הכנת תיק אמן, פודקאסטים או סרטוני רשת, אוצרות ותערוכה של האמנים במרחב הבית ספרי, סדנאות משותפות.

סיורי אמנות ותרבות במרחב הציבורי

הסביבה החוץ כיתתית כמקור להשראה וליצירה

סיורים במרחבים הציבוריים בישוב, גלריה, מוזיאון, היכל תרבות, קונסרבטוריון, מבנים ציבוריים, אדריכלות עירונית ונוף, בתי כנסת, מתנ"ס מקומי, פסלי חוצות וכיכרות אנדרטאות ועוד. הכרות מתוך התבוננות.

שיתוף: לוווי והנחייה של צוות בית הספר, לפעילות המערבת את התלמידים בסביבה הגאוגרפית והעירונית בה הם חיים, ומאפשרת הכרות עם סביבתם לעומק לצורך בניית מיומנויות חקר.

תכלית: למידה חוץ כיתתית מאפשרת צפייה אבחנה והקשבה ממוקדת, המזמנת למידה באמצעות חושים ומגבירה את המוטיבציה ללמידה באופן חווייתי ומהנה, ואת ההשראה ליצירה אמנותית.

יצירה: תערוכות צילום בעקבות הסיורים, סרטוני וידאו המתעדים את הפעילויות האמנותיות, את המרחבים האורבניים, ואת המרחבים הגאוגרפיים של העיר. פודקאסטים, תיעוד מצולם, מחברת סקיצות ועוד..

איתור: בחירת מרחבים בעיר וברשות, לסיורים מעוררי סקרנות ועניין מבחינה אמנותית תוך שיתוף מקצועות לימוד בגישה בינתחומית (טבע, ספרות, גאוגרפיה, מורשת, היסטוריה)

ביבליוגרפיה

- [אוריון, נ. \(2003\) 'סביבת הלימוד החוץ-כיתתית - למה ואיך?'](#)
- [ודיסלבסקי, מ. \(2015\) 'מסלולים אל למידה משמעותית. אגף א' לחינוך יסודי המינהל הפדגוגי, משרד החינוך. חלק שלישי, 202-209](#)
- [מהי למידה חברתית רגשית \(SEL\) מתוך: אבני ראשה](#)
- ["כל למידה היא חברתית ורגשית -" התשתית המחקרית על האופן שבו אנחנו לומדים. מתוך: אתר אבני ראשה](#)
- [מיומנויות דמות הבוגר, משרד החינוך, 2020](#)
- [קרונות ללמידה חוץ כיתתית, משרד החינוך: המדיניות הפדגוגית הלאומית - דמות הבוגרת והבוגר](#)